

Finlands krigstab og efterkrigstidsproblemer.

Af Børge Fristrup.

Finlands deltagelse i den anden verdenskrig har skabt store problemer for landet, og det er endnu præget af krigens ødelæggelser og af efterkrigstidens store problemer. Dertil kommer landets ændrede udenrigspolitiske stilling. Den nu afsluttede verdenskrig har stillet Europa overfor de største økonomiske omvæltninger og store folkeflytninger, der dog for det meste endnu er uafklarede og undrager sig en statistisk analyse. For Finland foreligger der allerede nu en lang række statistiske redegørelser, de er ret detaljerede og danner grundlaget for denne afhandling. Men ud over egne iagttagelser og allerede publiceret materiale vil jeg her bringe min ærbødigste tak for den store hjælpsomhed og imødekommenhed, hvormed oplysninger er blevet stillet til min rådighed af professor dr. A. E. Tudeer, Finlands Banks Institut för ekonomisk Forskning og af Finlands Folkhjælps Informationsafdeling. Afsnittet om Karelen erhvervsgeografiske betydning og om Nordfinlands ødelæggelser bygger i udstrakt grad på disse oplysninger. For gennemlæsning af manuskriptet er jeg Olavi Granö, Helsinki, megen tak skyldig.

Landafståelserne.

Finland måtte ved fredsslutningen afstå jord til Sovjetunionen indenfor 3 områder, nemlig Petsamo kommune, Salla-Kuusamo-området og Karelen, desuden blev Porkkala overladt Sovjetunionen for 50 år. Afståelserne udgør ialt 43 680 km² eller 13,4 % af Finlands areal i 1939, og her levede 470 300 indb. eller 12 % af den samlede befolkning. Inden afleveringen til Sovjetunionen blev de afståede områder evakueret for befolkningen, der måtte indkvarteres andetsteds i Finland. Værdien af de afståede områder opgøres

fra officiel finsk side til 33 450 millioner finmark, regnet efter prisniveauet pr. 31. dec. 1944; men der foreligger også fra anden side betydelig højere vurderinger.

Af de afståede områder er tabet af Karelen og Salla-Kuusamo langt det alvorligste. Karelen omfatter Ladogas kystegne med det karelske næs og øerne i Ladoga, deriblandt Valamo med det berømte munkekloster. Afståelsen af Karelen omfatter således også tabet af Finlands trediestørste by: Viipuri (Viborg) med 72 680 indb., desuden byerne Sortavala med 4 253 indb. og Käkisalmi (Kexholm) med 3 898 indb. Nord herfor ligger Salla-Kuusamo omfattende landet omkring Salla.

Karelen er gammelt grænseland mellem Finland og Rusland og har altid været omstridt. Tabet af Karelen kan derfor ikke alene bedømmes ud fra økonomiske og erhvervsgeografiske forudsætninger, men besiddelsen af Karelen og frem for alt af den gamle grænsefæstning Viipuri, er for finnerne et symbol på national selvstændighed og uafhængighed. Værdien af Karelen med Salla-Kuusamo opgøres til 31 500 mill. finmark, heraf vurderes jorden til 12 100 mill. og bygninger til 10 700 mill.

Jordbunden i Karelen er for en væsentlig del leraflejringer hvilende på kambriske skifre, og var noget af Finlands frugtbareste agerland. I 1939 udgjorde agerarealet 303 000 ha eller 11,5 % af det samlede finske agerareal. Karelens vigtigste afgrøder var havre, rug, hvede og byg. Den samlede produktion af brødkorn androg i 1939 70 000 t eller 10 % af den samlede høst. Desuden dyrkes store mængder af kartofler, i 1939: 180 000 t eller 13 % af hele Finlands kartoffelavl. Kvægbestanden omfattede i 1939 189 000 stk. kvæg svarende til 10 % af den samlede finske bestand. Svineholdet lå over middel, der fandtes 61 000 svin eller 12 % af hele svinebestanden. Fåreavlen var derimod ringe, i 1939: 92 000 dyr eller 9 % af den samlede fårebestand. Inden afståelsen blev kvæget evakueret sammen med beboerne, medens svinebestanden blev slået ned. Det var planen at bevare kvægbestanden, indtil landboerne atter fik nye landbrug til erstatning for de tabte; men dette lykkedes ikke, idet det var umuligt at skaffe tilstrækkeligt foder til kvæget på de nye indkvarteringssteder, og størstedelen af den karelske kvægbestand blev derfor efterhånden slået ned; dette gælder for evakueringerne både i 1940 og 1944.

En meget væsentlig del af Karelen er bevokset med skov. Opgivelserne af skovarealerne varierer stærkt, men det kan vist fastslås, at ca. 2,5 mill. ha skov blev afstået. Dette svarer til ca. 10 %

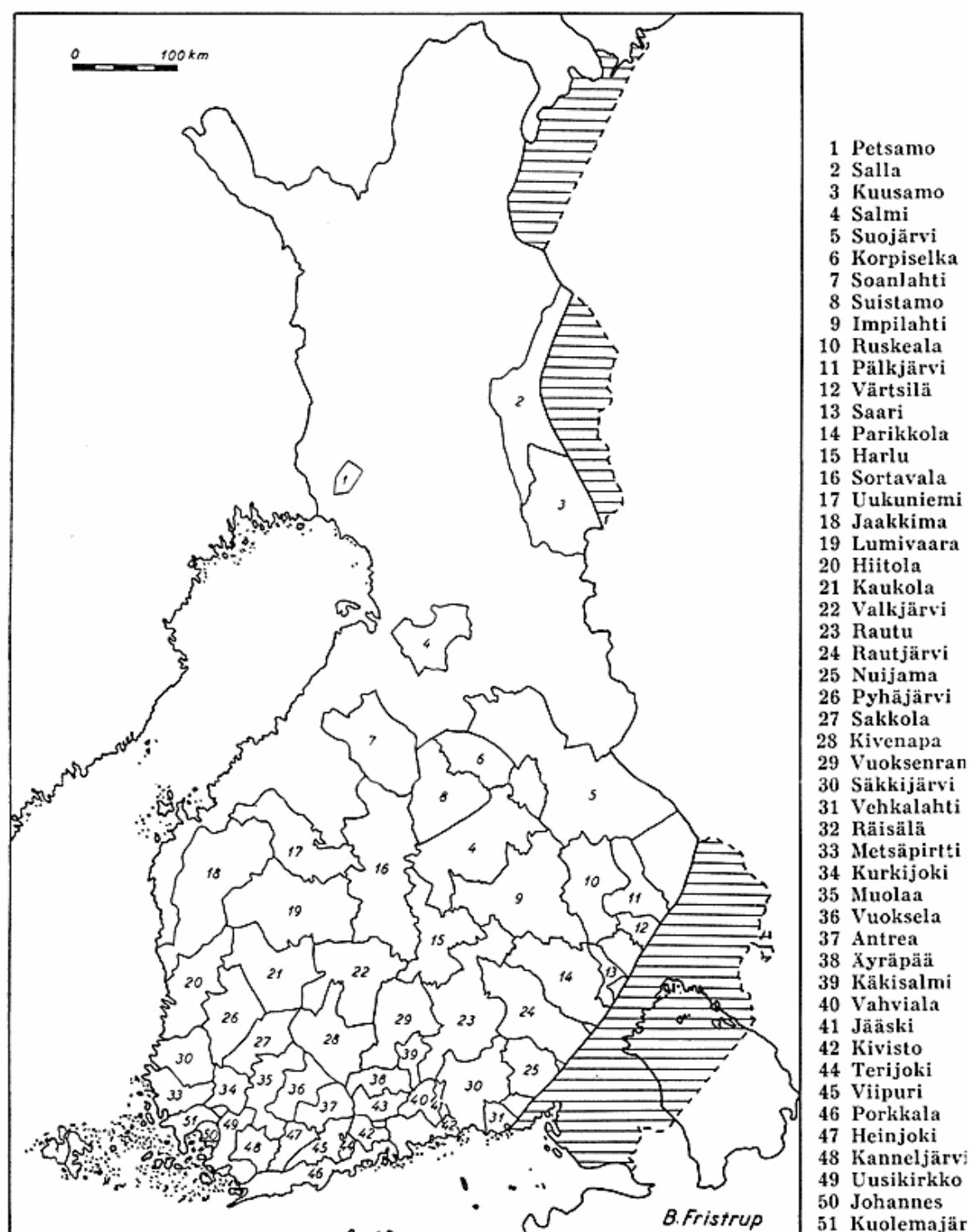

Fig. 1. Plan for the settlement of the refugees from the evacuated areas.
Evacuation areas are marked.

Plan of the settlement of the refugees.

Efter K. U. Pikhala: Kolonisationsvirksomheden i Finland efter krigen.
Nordisk Jordbrugsforskning, 1949—50 no. 2.

af det samlede finske skovareal, men skovene i Karelen er yderst værdifulde, og deres økonomiske betydning er derfor langt større, end deres arealmæssige andel i den samlede skovbestand lader formode. Skovene bestod af fyr og birk som dominerende, medens granen kom i anden række. I følge Yrjö Ilvessalo¹ udgjorde Finlands skovareal før krigen 24 840 tus. ha og efter krigen 1940 22 330 tus. ha. En nærmere oversigt over træproduktionen fremgår af følgende tabel:

	Før krigen	Efter krigen 1940	Tab
Produktiv skov	19 580 tus. ha.	17 480 tus. ha.	2 100 tus. ha.
Dårlig skov.....	5 267 —	4 850 —	410 —
Ialt.....	24 840 —	22 330 —	2 500 —
<i>Træmængde stående på roden.</i>			
Fyr	706 mill. m ³	630 mill. m ³	76 mill. m ³
Gran	503 —	346 —	57 —
Birk	295 —	261 —	34 —
Æl og Asp m.v.....	56 —	48 —	8 —
Ialt	1 560 —	1 385 —	175 —
<i>Årlig vedtilvækst.</i>			
Fyr	19,0 mill. m ³	16,8 mill. m ³	2,2 mill. m ³
Gran	14,9 —	13,4 —	1,5 —
Birk	9,6 —	8,3 —	1,3 —
Æl og asp m.v.....	2,3 —	1,9 —	0,4 —
Ialt	45,8 —	40,4 —	5,4 —

Det fremgår af tabellen, at særlig fyrren og granens årlige tilvækst er betydelig formindsket. Sovjetunionens overtagelse af Karelen betyder dog ikke, at den russiske træproduktion bliver forøget i tilsvarende grad, idet store karelske skovstrækninger blev ødelagt under krigen, dels som følge af skovbrande dels som et led i de finske forsvarsbestræbelser. I det øvrige Finland har krigsødelæggelserne af den produktive skov været små, men genopbygningen og krigsskadeleverancerne til Sovjetunionen har lagt beslag på meget store træmængder, og oprettelsen af nye landbrug sker på bekostning af skovene. Den årlige finske vedtilvækst er derfor stærkt dalende, og fra at have en overskudstilvækst er Finland nu kommet dertil, at hugsten overgår tilvæksten. I øjeblikket har de aktuelle krav været uomtvistelige, men på langt sigt må der ske en omlægning af det finske skovbrug. Medens hovedvægten hidtil har været lagt på eksport af tømmer og uforarbejdede træproduk-

¹) Yrjö Ilvessalo: The Forest Resources of Finland in 1936—38. Fennia vol. 66. 1940.

ter, så betyder tabet af Karelen, at hovedvægten efterhånden må lægges over på eksport af så stærkt forædlede træprodukter som muligt.

Fiskeriet i Karelen var ret betydeligt. Der fiskedes dels i Ladoga, dels langs kysterne af Finska Viken. Indsøfiskeriet blev drevet som et bierhverv ved siden af landbruget. Der fiskedes særlig laks, og fangsten androg ca. 4 000 t årlig svarende til 40 % af det samlede finske ferskvandsfiskeri. Langs havkysten blev fiskeriet derimod drevet af professionelle fiskere, der beskæftigedes ca. 10 000 mennesker, og fangsten, som især bestod af strömning, androg ca. 3 000 t årlig eller 29 % af det samlede finske havfiskeri.

Lidt over halvdelen af Karelens befolkning var i 1940 beskæftiget ved land- og skovbrug med tilhørende bierhverv. I Finland er det umuligt at adskille landbrug og skovbrug som selvstændige erhverv. Ca. en fjerdedel ernærede sig af industri og håndværk. Karelen var et af Finlands vigtigste industriområder, og tabet deraf betyder tab af såvel råstoffer og kraftkilder som af industrielle anlæg. Karelens industri beskæftigede ca. 20 000 arbejdere eller 9,5 % af den finske industrielle arbejdskraft, og her fremstilledes 10,4 % af den årlige industriproduktion. Hovedvægten indenfor industrien lå på træforarbejdning og træforædling. Karelens industrielle potentiel svarede således nogenlunde til gennemsnittet i Finland, men Karelens industri var især baseret på eksport, medens leverancerne til hjemmemarkedet var relativ små. Ialt blev 430 industrianlæg afstået.

Træet er Karelens vigtigste råstof, det danner grundlaget for store dele af den karelske industri. Den største gruppe afståede industrianlæg er derfor savværkerne, hvoraf 65 blev afstået. Disse savværker leverede før krigen 12,7 % af Finlands samlede produktion. Tabet af sulfitcellulose- og sulfatcellulosefabrikker er dog langt alvorligere. Af sulfitcellulose leverede Karelens 7 fabrikker før krigen 24,4 % af den samlede produktion, og der fandtes 2 sulfatcellulosefabrikker med sammenlagt 26,4 % af Finlands fredstidsproduktion. Desuden blev der afstået en række træsliberier, kartonnage- og finerefabrikker. Af den normale finske træmasseproduktion udgjorde den karelske 14,3 %, og tømmerproduktionen androg 12,7 % af den samlede produktion. Karelen fremstillede 11,5 % af Finlands produktion af pap og lignende varer, medens papirfremstillingen var ringe, før krigen endda kun 5,4 % af den totale produktion. Karelen rummede desuden betydelige møllevirksomheder, her forarbejdedes 30,6 % af den finske mel- og grynproduktion og 35,2 % af kartoffelmelfremstillingen. Desuden lå her

Finlands eneste kunstsilkefabrik og den ene af landets 2 sukker-raffinaderier.

Der findes kun små malmforekomster i Karelen. Jernmalm findes flere steder, og der har tidligere været udvundet jern ved Pitkäranta, men i nyere tid har man anset forekomsterne for urentable. Karelens vandkraft er betydelig, og den udnyttedes i høj grad, dels ved hjælp af ganske små anlæg, dels ved de store nyopførte anlæg ved Rouhiala, som udnytter Vuoksen. Det store anlæg ved Imatra forblev derimod i finsk besiddelse. Afståelsen af Karelen betød en nedgang på ca. 20 % i den finske kraftproduktion.

Kommunikationsmæssigt betyder Karelens afståelse først og fremmest tabet af Saima Kanalen, der dannede eksport- og importvejen for det 62 000 km² store Saima-område. Transporten ad denne kanal androg før krigen 800 000 t årlig og foregik over Viipuri (Viborg). Efter krigen er det lykkedes Finland at få lov til at sende transporter ad Saima-kanalen, men alligevel betyder omlægningen af trafikken, at transporterne nu i Sydfinland overvejende foregår i øst-vestlig retning, og Kotka bliver nu den foretrukne eksporthavn for finske træprodukter.

Russernes overtagelse af Porkkala dikteredes af strategiske grunde. Området, som blev overladt til Sovjetunionen for 50 år, omfatter 380 km² og var beboet af ca. 6 000 indb. Landbruget var højtudviklet, og værdien af det afståede område opgøres til 1 850 mill. finmark, heraf andrager agerjorden 250 mill., skovarealer 200 mill., andre arealer 400 mill. og bygninger 1 000 mill. Agerjorden udgjorde ialt 11 000 ha fordelt på ca. 700 gårde, medens der fandtes 23 000 ha skov. Områdets ringe størrelse medfører, at dets overdragelse til Sovjetunionen ikke er af større økonomisk betydning. Afståelsens vigtigste problem, bortset fra det militær-strategiske, har været af rent trafikal art, idet kystbanen fra Helsingfors til Åbo løber gennem Porkkala, men efter overenskomst fra jan. 1947 har finnerne fået lov til transit gennem området.

I Nordfinland blev Petsamo-kommune afstået, og desuden solgtes et mindre område langs grænsen til Sovjetunionen i 1947. Det afståede areal udgjorde 10 500 km². Petsamo hørte til Finlands tyndest befolkede egne, størsteparten af landet er dækket af moser, tundra- og fjeldmark, der i landbrugsmæssig og forstlig henseende er lidet værdifuld. Hele Petsamos værdi blev da også kun anslået til 100 millioner finmark. Ved Kolospoki findes værdifulde nikkelforekomster, hvoraf der i årene lige før krigen produceredes ca. 100 000 t malm årlig. Disse miner er nu på sovjetrussisk område.

I det afståede land lå også Finlands eneste isfrie havn: Liinahamari, som gennem ishavsvejen til Rovaniemi stod i forbindelse med det nord- og mellemfinske trafiksystem. Ishavsvejen og byen blev bygget i årene efter første verdenskrig, og Liinahamaris betydning for import og eksport var stærkt stigende i 1930-erne. Under anden verdenskrig åbnedes en skibsrute fra Petsamo til USA, idet man derigennem forsøgte at bevare sine normale handelsforbindelser. Ruten åbnedes i foråret 1941, men fik kun ringe betydning, da den blev standset ved den finsk-russiske krigs udbrud i sommeren 1941. Derimod fik ruten nogen betydning for Danmark og andre tyskbesatte lande som den sidste forbindelse med det endnu neutrale Amerika. Befolkningen langs Ishavskysten levede væsentlig af fiskeri, særlig lakse- og torskefiskeri. Der fangedes ca. 30 t laks årlig, medens torskefiskeriet endnu var i sin vorden. Med tabet af Petsamo mistede Finland muligheden for at deltage i det store Ishavsfiskeri, der nu udvikles fra russisk og norsk side. Ved siden af fiskeriet blev der drevet lidt renavl og kvægavl.

Krigsskaderne.

Krigsskaderne er særlig store i Nordfinland, hvor de samlede ødelæggelser anslås til en værdi af 14,6 milliarder finmark, medens de for det øvrige Finland kun andrager 2,2 milliarder finmark, alt beregnet efter prisniveauet pr. 31. december 1944. Russernes bombardement af de finske byer var lidet planmæssigt eller effektivt, og der anrettedes kun mindre skader. De store sydfinske byer blev derfor kun i meget ringe grad beskadiget. De store ødelæggelser i Nordfinland skyldes tyskerne, der under deres tilbagerykning mod Norge efter Finlands kapitulation i 1944, i videst muligt omfang benyttede sig af „den brændte jords politik“.

Da kampen mod tyskerne var forbi, i april 1945 havde krigen anrettet store skader. De finske indbyggere kom tilbage til et land, hvor veje og jernbanelinier var fyldt med nedgravede landminer af alle arter, og hvor gårde og huse var brændte eller minerede. Det vil fremgå af nedenstående tabel, at over 19 000 huse var ødelagt, deriblandt næsten 7 000 beboelseshuse.

I kommuner som Enontekiö og Savukoski var 90—95 % af samtlige bygninger ødelagt, og i Kuusamo, Kolari, Inari og Sodankyla var 75—85 % ødelagt. Af byerne var det særlig gået ud over Rovaniemi, i 1942 havde denne by ca. 8 000 indb. og var hovedstaden i finsk Lapland. Under krigen blev over 90 % af bygningerne brændt eller sprængt, vej- og jernbaneanlæg blev mineret. Kemi-

Krigsødelagte bygninger i Nordfinland.

I landkommunerne:

Beboelseshuse	5 853
Ladebygninger, stalde m. v.	4 215
Værksteder m. v.	7 224
Offentlige bygninger	769
Ialt	18 061

I Rovaniemi:

Stenhuse	25
Træhuse	790
Ialt	815

I Kemi:

Stenhuse	1
Træhuse	149
Ialt	150

I Tornio (Torneå):

Stenhuse	3
----------------	---

I Kemijärvi:

Ialt	173
Samlede ødelæggelser	19 200

järvi blev stærkt ødelagt, hvorimod Kemi og Tornio (Torneå) kun led mindre skade. Udenfor Tornio havde tyskerne store baraklejligheder, og det var derfor ventet, at de ville brænde byen af, inden de overgav sig; men af hensyn til Røde Kors-transporterne af sårede tyske soldater over broen til Haparanda og videre gennem Sverige veg man tilbage for at ødelægge byen.

Tabet af kvæg, får og rensdyr var meget ulige fordelt indenfor de forskellige distrikter i Nordfinland. Det gik i særlig grad ud over fårebestanden, hvoraf der i mange kommuner mistedes 90—100 %, medens det gennemgående lykkedes at redde en del af kvæget. Af lappernes renbestande mistedes 10—40 % af hjordene. Renbestanden blev før krigen anslået til ca. 80 000 dyr. Allerede under vinterkrigen måtte lapperne trække vestover med renhjordene, der blev bragt i sikkerhed på den svenske og norske side af grænsen. De lange og forcerede vandringer forårsagede store tab, og sygdomme og utøj hærgede de reddede flokke. Hertil kommer, at rensdyrene, som følger bestemte vandringsveje, gang på gang forsøgte at flygte

tilbage til de hjemlige græsgange, og ofte nåede over på finsk territorium, hvor de blev dræbt. Efter vinterkrigens afslutning vendte lapperne tilbage til Finland med deres hjerde, men måtte atter flygte under krigen 1941—45. Det samlede krigstab blandt husdyrene i Nordfinland fremgår af nedenstående oversigt:

Heste	245 stk.
Malkekøer	5 671 -
Tyre, kvier	2 173 -
Kalve	1 420 -
Får	26 595 -
Svin	2 421 -

Størsteparten af privat indbo var brændt eller røvet og alle avlsredskaber og værktøj var gået tabt. Det var så at sige kun lige i umiddelbar nærhed af den svenske grænse, at det lykkedes at bringe noget indbo og redskaber i sikkerhed. De evakuerede, som havde været i Sverige, havde der fået noget værktøj og tøj, medens flygtningene, som havde været i selve Finland, manglede alt.

Kommunikationsmidlerne i Nordfinland blev helt ødelagt. Skaderne på jernbanenettet anslås til en værdi af 1 milliard finmark. Alle jernbaner nord for Haukipudas jernbanestation var afbrudt, og det samme var tilfældet for linierne fra Oulu (Uleåborg) og mod øst. Banelegemerne var sprængt eller revet op, og broerne var ødelagt. Ca. 150 jernbanebroer med en samlet længde af nær ved 4 km var ødelagt af tyskerne, heriblandt de store stålbroer over Kemi-joki ved Kemijärvi, ved Rovaniemi og ved Kemi. Landeveje var ødelagt og broerne væk. Ialt sprængtes 1 034 landevejsbroer, og alle både og færger blev brændt.

Efterhånden som hæren erobrede landet, gik militære reparationskolonner i gang med en interimistisk reparation af landeveje og broer, blot for at få de militære transporter igennem. Da genopbygningen begyndte i 1945, var landeveje og jernbaner dog langt fra så repareret, at transporterne kunne komme frem. Først i sommeren 1946 blev broen ved Kemi repareret så meget, at tog kunne føres over.

Evakueringerne.

Ved forhandlingerne om betingelserne for fredsslutning med Sovjetunionen og Storbritanien i 1944 blev det forlangt, at Finland selv skulle drage omsorg for, at de tyske tropper havde forladt landet inden 15. sept. 1944. Da fredsslutningen trådte i kraft 19. sept.

1944, var dette dog langt fra opfyldt. Tyskerne havde nægtet at forlade Finland og trak sig under stadig kamp mod Nord. Under tilbagetoget ødelagde de så vidt muligt landet, idet de søgte at hindre finnernes fremrykning ved anvendelsen af „den brændte jords politik“. Tyskerne havde på dette tidspunkt ca. 200 000 soldater i Finland, og finnerne måtte begynde kampen med relativ små styrker. Den 7. august erobrede finnerne Kemi, og Tornio faldt 1. oktober; herfra rykkede finnerne dels mod nord langs Tornio elv, dels mod Rovaniemi og Ivalo og dels mod Taivalkosko-Kuusamo. Efterhånden som tyskerne blev trængt tilbage, ødelagdes landet, gårdene blev stukket i brand, og indbo og kreaturer røvedes. Under disse forhold blev det nødvendigt at evakuere civilbefolkningen. Hele det nordlige Finland indenfor et område af 135 000 km² blev evakueret, ialt 170 400 indb. måtte forlade deres hjem.

Evakueringen af Nordfinland skete så hurtigt som muligt, og mange af de evakuerede havde måttet flygte over hals og hoved. Mange flygtninge medførte kun yderst lidt tøj eller fødevarer. Transporterne af de talrige mennesker foregik på åbne lastbiler, og der indrettedes midlertidige indkvarteringssteder rundt om i Finland. De hygiejniske forhold i disse opsamlingslejre var ofte primitive, og enkelte epidemier blussede op, især spædbørnene led under alvorlige tarminfektioner. For at hjælpe tilbød Sverige at tage imod flygtningene fra grænseområderne langs Tornio elv, ialt 55 950 finner blev bragt i sikkerhed i Sverige.

De finske kampe mod tyskerne sluttede først 26. april 1945, da den sidste tyske soldat var drevet over grænsen til Norge. I foråret 1945 begyndte flygtningene at vende tilbage til Nordfinland, og efterhånden som landet genopbyggedes, vendte man tilbage til de gamle steder, kun ganske få ældre og svagelige mennesker er ikke vendt hjem. Det afståede Petsamos 4 300 indb. er nu bosat i det øvrige Lapland, og evakueringerne fra Nordfinland vil således ikke sætte sig blivende spor i befolkningsfordelingen.

Helt anderledes stiller det sig for Karelerne. Karelen havde 1939 460 000 indb., og praktisk talt alle Karelerne evakueredes inden overdragelsen af landet til Sovjetrusland. Efter vinterkrigen skete den første evakuering, der omfattede hele befolkningen på nær et par tusinde. Ved Karelenes generobring i sommeren og efteråret 1944 flyttede en stor del af flygtningene tilbage. Efter den finske hærs sammenbrud i 1944 måtte Karelerne igen forlade deres land. De karelske flygtninge udgjorde i februar 1946 425 222 personer, men antallet har dog i virkeligheden været endnu højere, idet en del

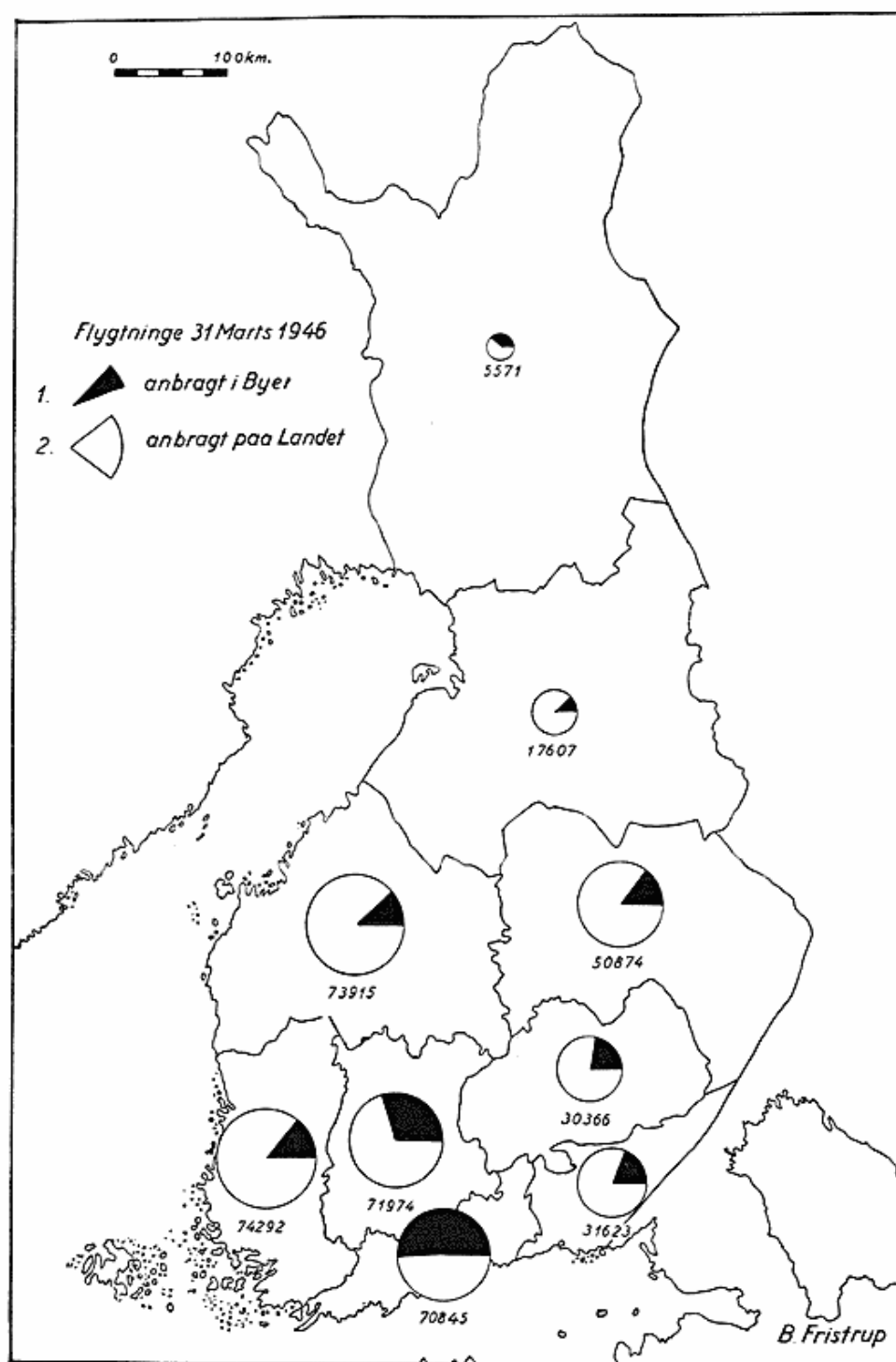

Fig. 2. Flygtninge d. 31. marts 1946.

The refugees at 31. March 1946. The black sector is the refugees in the towns and the white sector is the refugees on the rural land.

Kareler på dette tidspunkt gennem giftermål eller ved optagelse hos deres familie andetsteds i Finland er unddraget statistiken.

Anbringelsen af de karelske flygtninge indenfor det nuværende Finlands rammer skulle blive et yderst alvorligt problem, der kom til at gribe dybt ind i Finlands økonomiske forhold og ind i den geografiske udbredelse af den finske befolkning. Ved evakueringerne mistede karelerne deres faste ejendomme og store dele af deres indbo og kvægbestand. Værdien af det tabte må i hvert fald delvis erstattes af den finske stat. Der er fra karelernes side rejst krav om en samlet erstatning på 84 milliarder finmark, men denne sum vil den finske stat ikke være i stand til at udrede indenfor de nærmeste år. Karelerne kan derfor kun få en delvis erstatning for de lidte tab. Det karelske problem er måske det alvorligste af efterkrigstidens økonomiske og politiske spørgsmål. Det kan heller ikke skjules, at der iblandt karelerne har været en del bitterhed, idet man mener, at hjælpen fra statens side er for ringe og kommer for sent. Denne opposition, som i givet fald har støtte fra henimod en halv million af indbyggerne, rummer i sig selv meget vide politiske konsekvenser, som er en vigtig faktor i efterkrigstidens politiske strømninger.

Af befolkningen i Viipuri (Viborg) len boede i 1940 18,4 % i byerne og resten i landsbyer og på landet. Ved indkvarteringen af de karelske flygtninge søgte man så vidt muligt at indkvartere den karelske bybefolkning i de andre finske byer, og landbefolkningen på landet. Men med de store folkemasser, som var kommet på vandring, var det ikke altid muligt at gennemføre det. Det vil fremgå af kortet, fig. 2, at ca. $\frac{1}{3}$ af flygtningene blev indkvarteret i de finske byer og resten på landet. Hovedparten af flygtningene blev indkvarteret i det sydlige og sydvestlige Finland, hvor hvert af de store len modtog 70—75 000 kareler. Derimod kom der ingen flygtninge til Ålandsøerne. De øst- og mellemfinske len modtog hver 30—50 000 flygtninge, medens der kun kom få kareler til Nordfinland.

Af byerne modtog Helsingfors (Helsinki) 33 580 flygtninge (marts 1946) og Tampere (Tammerfors) 6 941.

Efter krigen manglede de finske byer arbejdskraft, og i byerne kunne karelerne let finde arbejde. Flygtningenes store problem blev derfor bolig manglen, der som følge af materialemanglen kun langsomt er ved at afvikles. Flygtningene bor derfor ofte under ringe kår, store baraklejligheder er skudt op omkring de større byer, og i mange tilfælde er karelske familier blevet adskilt. På landet er

boligmanglen ikke så alvorlig, men der har flygtningene til gengæld haft vanskeligt ved at finde arbejde. Det finske landbrug er fortrinsvis småbrug på 5—10 ha dyrket jord, lidt græsmark og eng samt noget skov; det er baseret på ejerens eget arbejde, eventuelt med hjælp af hjemmeværende børn, men benytter kun sjældent daglejere. De evakuerede kareler må derfor fortrinsvis søge arbejde indenfor skovbruget, men dette arbejde er stærkt sæsonbestemt.

De karelske flygtninge omfattede 40 000 familier, og fra Porkkala kom 1 100 familier. En så omfattende folkeflytning og tildeling af ny jord kunne kun ordnes ad lovgivningens vej og har frembudt de største politiske besværligheder for Finland. Flygtningene er nu endelig anbragt og indgår som led i den finske befolkning. Men erstatningen til flygtningene har været en yderst hård økonomisk belastning for hele det finske samfund.

Jorden til erstatning af de afståede landbrug er dels fremskaffet ved ekspropriering og udstykning af større ejendomme, dels ved nyopdyrkning. Ekspropriering af jord kan foretages til fordel for flygtningene, krigsenker, krigsinvalider samt frontsoldater med deres familier. Det er nemlig ikke alene flygtningene, som har krav på jord, også krigens frontsoldater har fået løfte om jord, og 100 000 har sendt ansøgning ind. Dertil kommer, at de små jordbrugere har fået tillægsjord til deres brug. Jorden eksproprieres først og fremmest fra områder tilhørende jordspekulanter, aktieselskaber, som ikke direkte driver jorden, og fra ejere, som ikke selv dyrker den. Eksproprieringen kan kun ramme arealer, over 15 ha dyrket jord, der eksproprieres efter en stærk stigende skala, således at der af arealer på 25 ha kun kan tages 10 %, men indtil 80 % af ejendomme på over 800 ha dyrket land. Samtidig hermed indførtes en pligt til nyopdyrkning af et vist omfang.

Ialt er der indkommet 208 494 ansøgninger om jord, deraf 55 213 ansøgninger om tillægsjord. Ca. $\frac{1}{3}$ af den evakuerede befolkning har ikke benyttet sig af deres ret til at få ny jord. Alligevel når kravene på jord op på 541 515 ha agerjord (i 1946). Indtil 1949 er der uddelt 1 708 000 ha jord, deraf 227 800 ha ager og 36 500 ha eng. Størstedelen af jorden skal først ryddes og kun på ca. $\frac{1}{3}$ af arealerne er der brugbare bygninger. Finland står derfor fremdeles overfor store problemer vedrørende karelernes bosætning. Med den nuværende mangel på bygningsmateriale vil det vare endnu nogle år, inden bygningerne er opført. Indtil 1949 er der opført 25 295 boliger, 10 169 stalde og 23 423 lader og andre avlsbygninger.

Erstatningen for de mistede ejendomme i Karelen udbetales efter

prisniveauet i 1944, og der ydes kun en delvis ersatning. Jo større værdi, ejendommene havde, desto stærkere reduceres erstatningen. Ejendomme over $\frac{1}{2}$ mill, mark erstattes kun efter en meget begrænset skala. Med det nuværende prisniveau og den lave markkurs vil det i virkeligheden sige, at selv den lille landbruger ikke tilnærmelsesvis får fuld erstatning. De udbetalte erstatninger er derfor ikke tilstrækkelig til betaling af de nye ejendomme. Byggeomkostningerne er overordentlig høje, og de nye landbrug bliver behæftede med meget store gældsbyrder, som kun vanskeligt kan afdrages. Sammenlignet med de gamle gårde vil de ny-karelske gårde kun vanskeligt kunne klare sig.

Karelerne er blevet bosat syd for en linie fra Kokkola (Gamla Karleby) til Joensuu og saa vidt muligt er de tidligere karelske sogne blevet bosat indenfor samme område, således som det fremgår af kortet fig. 1, ligesom der er taget vidtgående sproglige hensyn (se side 128. Den karelske folkeflytning har således medført en vidtgående udstykning af den finske jord, fortrinsvis i Syd- og Sydvestfinland, også i områder, hvor der ikke tidligere er udstykket.

Det vil endvidere ses af kortene fig. 3 og fig. 4, at der er foregået en betydelig forøgelse af befolkningstætheden, særlig i det sydvestlige Finland. Medens der kun er sket en ringe tilvækst i befolkningstætheden i det nordlige og mellemste Finland.

Befolkningsudviklingen.

De finsk-russiske krige 1939—40 og 1941—44 har sat sig dybe spor i den finske befolknings sammensætning, og de store evakueringer under krigene har bevirket en vidtgående forskydning i det finske folks geografiske udbredelse.

Finlands samlede militære tab udgør ca. 80 000 mand under hele krigsperioden 1939—44, heri medregnet den finske marines og handelsflådes tab. Antallet af faldne under kampene i 1945 er ikke opgivet, men tabene er meget små. Tabene i de enkelte år fremgår af nedenstående tabel:

dræbte	mænd	kvinder
1939	5 104	118
1940	18 561	331
1941	25 312	114
1942	7 509	97
1943	4 209	58
1944	17 129	287
1939—44	77 824	1 005

Tabene var størst i 1941, hvor Karelen blev tilbageerobret, medens tabene var små i 1942 og 1943, hvor fronterne var stivnede. Foruden de sikre tab savnes oplysninger om ca. 1 000 soldater, der forsvandt, og som nu må anses for dræbte. Den finske handelsflådes tab udgjorde under hele krigsperioden kun 185 mand. Under vinterkrigen dræbtes 892 civilpersoner ved krigshandlingerne og i den finsk-russiske krig dræbtes 1 039. Sammenlignet med de militære tab er antallet af dræbte civilpersoner ubetydeligt. De fleste dræbtes i grænseegnene i Nord- og Østfinland, medens bombardementerne på byer og jernbane var for spredte til at få nogen videre betydning. Det nøjagtige antal sårede under krigen kendes ikke, men er heller ikke af større betydning for en bedømmelse af krigens befolkningsmæssige betydning. Derimod er antallet af krigsinvalidter en vigtig faktor. Under vinterkrigen fik Finland 9 518 krigsinvalidter, idet man hertil regner alle sårede, hvis definitive invaliditetsprocent overstiger 10. For den anden finsk-russiske krig andrager krigsinvalidterne ca. 40 000. Ialt er der således ca. 50 000 krigsinvalidter fra de to krige. De fleste invaliditeter er naturligvis af lettere karakter, men der findes dog et betydeligt antal rygmarvs- og hjernelæsioner; amputationer af ben har været hyppige, medens armamputationer har været relativ sjældne. Der er kun meget få blinde blandt krigsinvalidterne. Ved anvendelse af moderne kirurgi og plastiske operationer søges invaliditeten begrænset det mest mulige, og i mange tilfælde betales for finnernes ophold hos udenlandske specialister. Af de sårede blev et stort antal angrebet af tuberkulose, der ofte udvikledes til de alvorligste former som følge af den nedsatte modstandskraft og den dårlige ernæring. Tuberkulosedødsfaldene efter krigen registreres ikke som krigsdødsfald.

Størsteparten af de sårede er arbejdere og landbrugere, ca. 90 % levede tidligere af legemligt arbejde. Mange af dem kan ved en omskoling læres op til at gå ind i deres gamle erhverv, og mange har fået en uddannelse i en ny beskæftigelse. Men mange er resten af deres liv henvist til at leve af understøttelse. Der gøres meget for disse mennesker, men opgaven er uhyre og kræver store pengemidler, som må udredes først og fremmest af staten. Milliarder er allerede udbetalt i understøttelse. Hertil kommer så de store udgifter til driften af sygehuse og sanatorier.

Det er ikke alene krigsinvalidterne, som har krav på understøttelse, også krigsenkerne må hjælpes, heraf findes ved krigens afslutning 27 000, hvoraf over 90 % er familieforsørgere. Disse enker

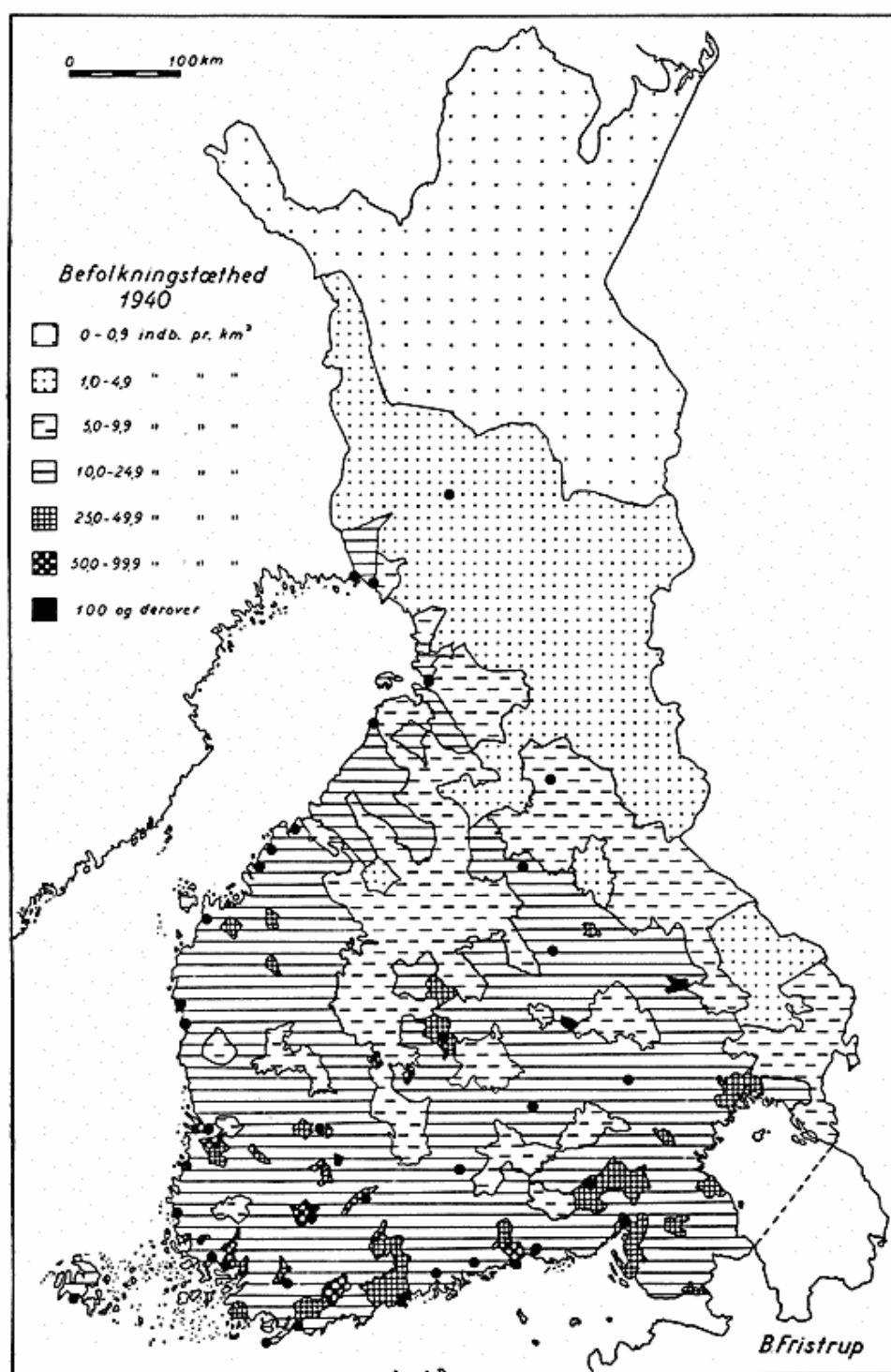

Fig. 3. Befolkningstæthed 1940.
Density of population 1940. The number of inhabitants pr. km².

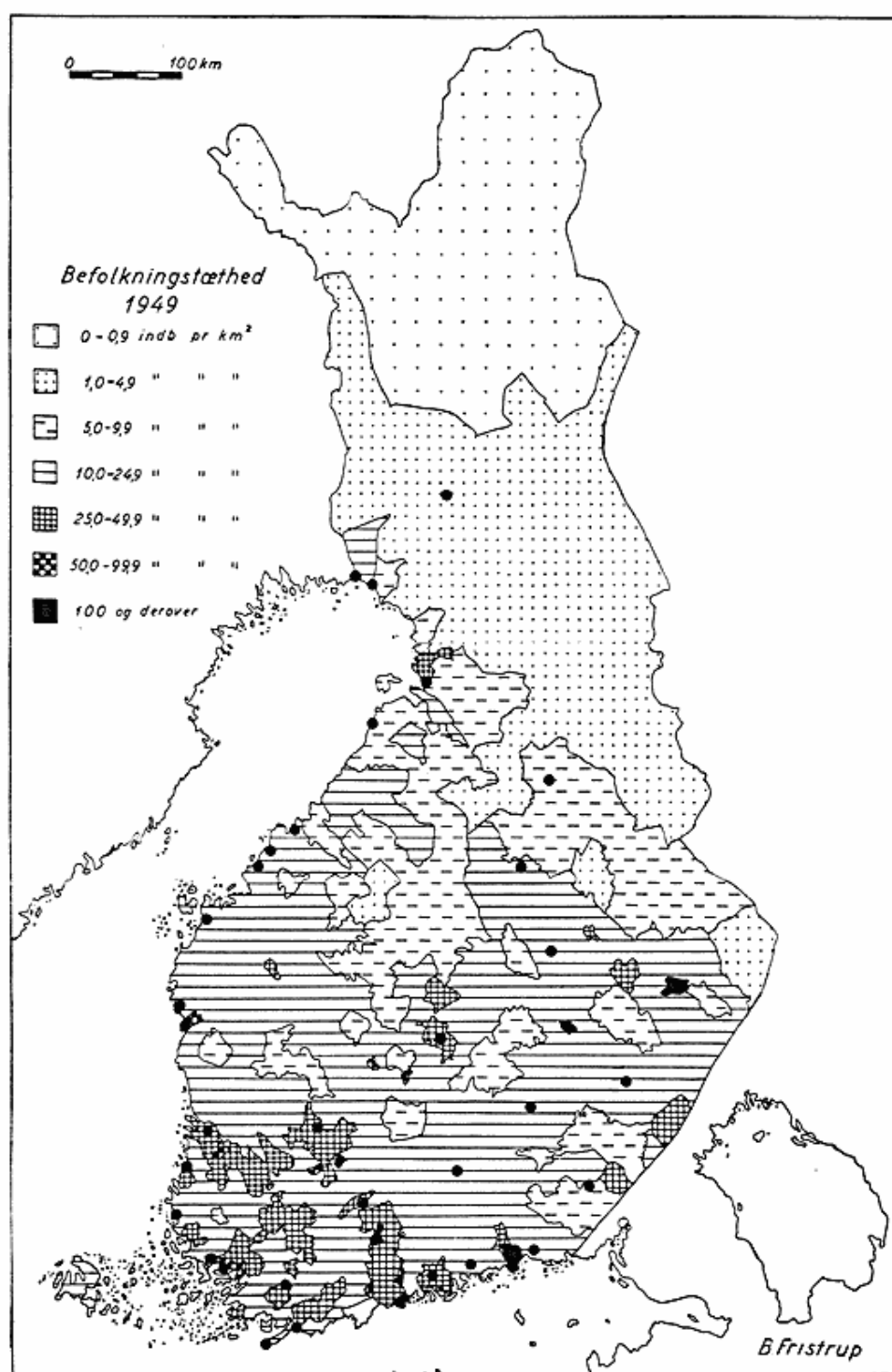

Fig. 4. Befolknings­­tæthed 1949.
Density of population 1949. The number of inhabitants pr. km².

og deres børn får en understøttelse, hvis størrelse retter sig efter den faldnes militære grad og civile indtægt, men de udbetalte beløb er for små, og staten har forsøgt ved lån at hjælpe enkerne til etablering af selvstændige virksomheder.

Ved direkte krigshandlinger dræbtes kun 1 000 kvinder, desuden er en del kvinder bukket under for sygdomme, som de har pådraget sig under evakueringerne fra de ødelagte eller afståede områder. Krigstidens store militære tab sammenlignet med tabet af kvinder har dog ført til, at Finland i dag har et betydeligt overskud af kvinder. I gennemsnit for årene 1933—38 fandtes 1 029 kvinder pr. 1 000 mænd i Finland, men i 1944 fandtes 1 072 kvinder for hver 1 000 mænd; dette er det største kvindeoverskud, som Finland har haft lige siden de store krigshærgninger i begyndelsen af det 19. årh. Det ligger betydeligt over forholdet efter 1ste verdenskrig, og med den nuværende fødselshyppighed vil det kun langsomt udlignes. Det store overskud af kvinder vil derfor præge Finland i lang tid fremover. Det talmæssige forhold mellem mænd og kvinder varierer stærkt fra egn til egn, medens der i Lapland kun findes 934 kvinder pr. 1 000 mænd, så har Uudenmaa (Nyland) 1 198 kvinder pr. 1 000 mænd. Taget under et har de udprægede byområder et betydeligt overskud af kvinder, medens landkommunerne har underskud.

Fødselshyppigheden har svinget stærkt under krigen. Finland havde i 1930-erne en gennemsnitlig fødselshyppighed på 18,5 ‰, og hen mod den 2den verdenskrigs udbrud steg fødselshyppigheden lidt. Under vinterkrigen blev hele det værnepligtige mandskab indkaldt, og hæren indvikledes i hårde kampe, der udelukkede orlov. I 1940 daler fødselshyppigheden derfor og når ned på 16,9 ‰ af befolkningstallet. Iøvrigt vil fødselshyppigheden fremgå af nedenstående tabel:

	fødselshyppighed	antal levendefødte
1938	19,9 ‰	76 695
1939	20,1 -	78 164
1940	16,9 -	65 849
1941	23,0 -	89 565
1942	15,8 -	61 672
1943	19,4 -	76 112
1944	20,1 -	79 441
1945	24,1 -	
1946	26,4 -	
1947	26,5 -	

Efter vinterkrigens afslutning blev hæren hjemsendt og indkaldtes først igen ved udbrudet af den 2den finsk-russiske krig i sommeren 1941. Vinterkrigens overståede farer og truslen om en ny krig fik mange unge soldater til at gifte sig, og i mange ældre ægteskaber opstod der et stærkt ønske om at få børn. Fødselshyppigheden stiger derfor meget voldsomt og når i 1941 op på 23,0 ‰ med næsten 90 000 levendefødte. Dette er den højeste fødselshyppighed, som Finland har haft i mange år, det ligger betydeligt over 1930-erne og svarer til fødselshyppigheden i begyndelsen af 1920-erne. I juni 1941 begyndte de hårde kampe i Karelen, og 1942 er fødselshyppigheden kun 15,8 ‰, hvad der antagelig er den laveste fødselshyppighed, som overhovedet kendes for Finland. I 1942 og 1943 stagnerede fronterne, og fødselshyppigheden stiger jævnt. Denne stigning fortsættes efter krigens afslutning og når i 1947 op på 26,5 ‰.

Der er under krigen sket en bemærkelsesværdig stigning i fødselshyppigheden i byerne sammenlignet med landkommunerne. Medens Finland tidligere, som de øvrige nordeuropæiske lande, havde en højere fødselshyppighed på landet end i byerne, så er fødselspromillen nu meget nær den samme. Årsagerne hertil må sikkert søges i den relativ bedre aldersfordeling i byerne sammenlignet med landet, idet ungdommen er søgt til byerne, så antallet af unge kvinder er forholdsvis ringe i landkommunerne. Geografisk set findes de største fødselshyppigheder i Øst- og Nordfinland, og de laveste fødselstal findes i Sydfinland i Uudenman len (Nyland). Under krigen steg fødselshyppigheden stærkest i Sydfinland, særlig i Helsingfors, medens der kan spores en svag nedgang for krigshærgede områder i Karelen og Lapland.

Antallet af levendefødte udtrykt i procent af samtlige fødsler steg under krigen og androg 1939: 97,9 ‰ og 1944 98,0 ‰. Stigningen i antallet af levendefødte kan forekomme overraskende på baggrund af krigstidens vanskeligheder, men må sikkert ses som et resultat af de tidligere ægteskaber, hvorved gennemsnitsalderen for fødende kvinder daler og dermed også en formindsket risiko for komplikationer under fødslen. Medens de relative antal dødfødte dalede under krigen, så steg spædbørnsdødeligheden; de højeste værdier nåedes i 1940 og 1944, altså samtidig med de omfattende evakueringer. Den mindste spædbørnsdødelighed træffes i Sydfinland og den største i Lapland, hvor evakueringerne gik ud over børnene. I det sidste krigsår steg spædbørnsdødeligheden stærkere i byerne end på landet, dels fordi byerne modtog det store kontingent af eva-

kuerede kvinder med børn, dels gjorde ernæringsmanglen, særlig mælkemanglen sig stærkere gældende i byerne end på landet.

Dødeligheden indenfor civilbefolkningen fremgår af nedenstående oversigt:

Gennemsnit 1931—35:	12,6 ‰	dødelighed
1936—40:	12,9 -	—
1939:	12,6 -	—
1940:	13,9 -	—
1941:	12,4 -	—
1942:	12,5 -	—
1943:	11,7 -	—
1944:	12,9 -	—
1945:	12,7 -	—
1946:	11,6 -	—
1947:	11,6 -	—

Det vil heraf ses, at dødeligheden var højere end normalt i 1940 og 1944, hvor evakueringerne foregik, men under normalen i 1941—43 og betydeligt under normalen i årene efter krigen. Indtil 1944 lå antallet af dødsfald som følge af infektionssygdomme lavt, men ved evakueringerne fra Karelen og Lapland blussede epidemier af mæslinger og difteri op. Dertil kom den vanskelige ernæringssituation, som medførte en forøget modtagelighed for tarm- og maveinfektioner, ligesom tuberkulosedødeligheden steg. Dødsfald som følge af ulykkestilfælde steg stærkt, og under evakueringerne forekom et betydeligt højere antal dødsfald af hjertesygdomme og hjerneblødninger end normalt. Under krigen var antallet af selvmord påfaldende lavt, en erfaring, der også kendes andetsteds fra, hvad der muligvis kan hænge sammen med, at der blandt soldaterne forekommer en del tilfælde af suicidium, uden at de bliver registreret som sådant. Efter krigen er det lykkedes at standse epidemierne, og også tuberkulosen er stærkt på retur. Dødeligheden er derfor lavere end tidligere, medvirkende hertil er også, at Finland nu er ved at blive en befolkning af unge folk.

Fødselsoverskudet lå i 1930-erne meget fast og androg i gennemsnit for 1931—40 5,2 ‰ af befolkningstallet. I 1939 bevirkede den høje dødelighed under vinterkrigens første fase en lille nedgang i befolkningstilvæksten, men dog ikke større, end at værdien lå højere end i 1934 og 1936. I 1940 var krigstabene så store, at befolkningstallet i Finland gik tilbage; der var et fødselsunderskud på 3,0 ‰. I de følgende år nåede Finland igen op på et fødselsoverskud,

for 1941 på 4,0 ‰, for 1942 1,4 ‰ og for 1943 6,6 ‰ eller væsentlig over gennemsnittet for årene før krigen, i 1944 androg fødselsoverskudet 2,9 ‰. I løbet af krigen voksede den finske befolkning således fra 3 887 217 indb., i 1940 til 3 947 702 indb. i 1944. Efter krigen er fødselsoverskudet vokset meget hurtigt og androg i 1945 11,4 ‰, i 1946 15,0 ‰ og i 1947 14,9 ‰, altså ca. en 3-dobling sammenlignet med årene før 2den verdenskrig. Sammenlignes fødselsoverskudet under den 2den verdenskrig med tidligere urolige perioder i Finlands historie, vil det ses, at Finland før har haft betydelige befolkningstilbagegange som følge af krige. I 1866—70 havde Finland et fødselsoverskud på 6,8 ‰ og for 1801—05 var fødselsunderskudet 4,7 ‰. Under første verdenskrig havde Finland en befolknings-tilbagegang på 4,8 ‰. Tabet af de unge mænd vil naturligvis komme til at præge Finlands arbejdskraft fremover, men stigning i fødsels-hyppigheden i forbindelse med den aftagende dødelighed har bevirket en stærk stigning i befolkningstallet, en stigning der er meget betydelig i årene efter krigen, og som stadig synes at fortsættes.

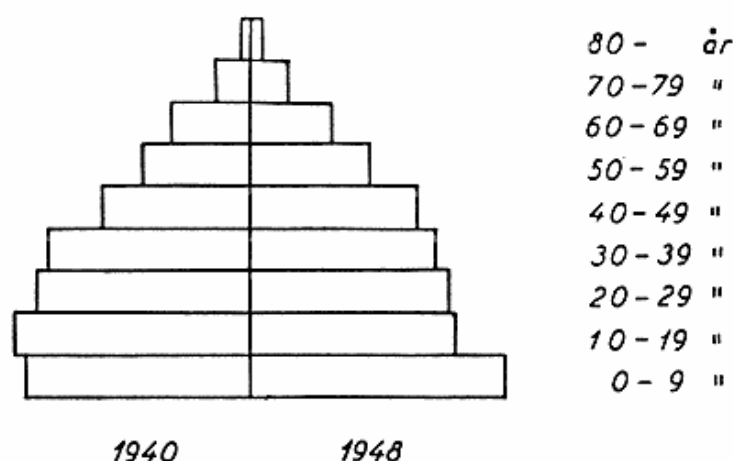

Fig. 5.

Befolkningens aldersmæssige sammensætning fremgår af fig. 5. Det vil her særlig bemærkes, hvor stærkt aldersgrupperne 0—9 år gør sig gældende, medens tabet af de unge mænd ikke ses af diagrammet.

Befolkningstætheden er øget i Finland som følge af evakueringerne fra de afståede områder. Denne befolkningsforøgelse gør sig særlig gældende, som det fremgår af nedenstående oversigt, i Uudenmaan lääni og Turun-Porin lääni, mindst for det nordlige Finlands vedkommende, og for Ålandsøerne kan der endda noteres en tilbagegang.

Befolkningstæthed pr. km.

	1940	1945	1949
Uudenmaan lääni (Nyland)	52,4	55,9	64,9
Turun-Porin lääni (Åbo-Björneborg)	24,4	26,4	28,3
Ahvenanmaan lääni (Åland)	18,7	14,8	15,6
Hämeen lääni (Tavastehus)	22,8	26,4	29,2
Kymen lääni (Kymmene*)	29,7	26,5	28,5
Mikkelin lääni (St. Michels)	11,7	13,0	13,7
Kuopion lääni (Kuopio)	11,1	11,7	12,9
Vaasan lääni (Vasa)	15,4	16,0	15,6
Oulun lääni (Uleåborg)	5,0	6,0	6,2
Lapin lääni (Lapland)	1,4	1,4	1,7

* indtil 1945 en del af Viipurin lääni.

Ind- og udvandringen til og fra Finland var i 1930-erne af ringe betydning, udvandringen omfattede 8 844 personer, medens indvandringen ikke er helt sikkert oplyst. Emigrationen lige efter 1ste verdenskrig var rettet mod Canada, men udvandringen inden sidste verdenskrig var fortrinsvis rettet mod Sverige. Det er særlig kvinderne, som udvandrer, de finske unge kvinder søger i stort tal til Sverige, hvor de har ry for at være flittige og ofte lader sig nøje med en løn, der ligger under de svenske pigers. De rige svenske byer øver en stærk tiltrækning, særlig på den svensk-finske befolkning, og især fra Ålandsøerne er emigrationen til Sverige af betydeligt omfang. Udvandringen har således været rettet mod vest, og der er ingen udvandring til Sovjetunionen.

Under og lige efter krigen spillede emigrationen kun en ringe rolle, i 1946 udvandrede kun 273, men i de senere år er der igen sket en stigning i udvandringen. I 1948 udvandrede 2 338 personer, heraf 1 590 til Sverige og 467 til USA samt Canada. 2 personer angives at være udvandret til Sovjetunionen. Sprogligt set har emigrationen ret vide perspektiver, idet der derved berøves den svensk-finske befolkning en ikke uvæsentlig del af ungdommen. Udvandringen til USA og Canada sker fortrinsvis fra de finske landbrugs-egne.

Sproglige problemer.

Finland har to officielle sprog, der er ligestilling mellem svensk og finsk; foruden disse to sprog forekommer kun mindre russisktalende minoriteter i østlige Finland og enkelte lappisktalende stammer i det nordlige Finland.

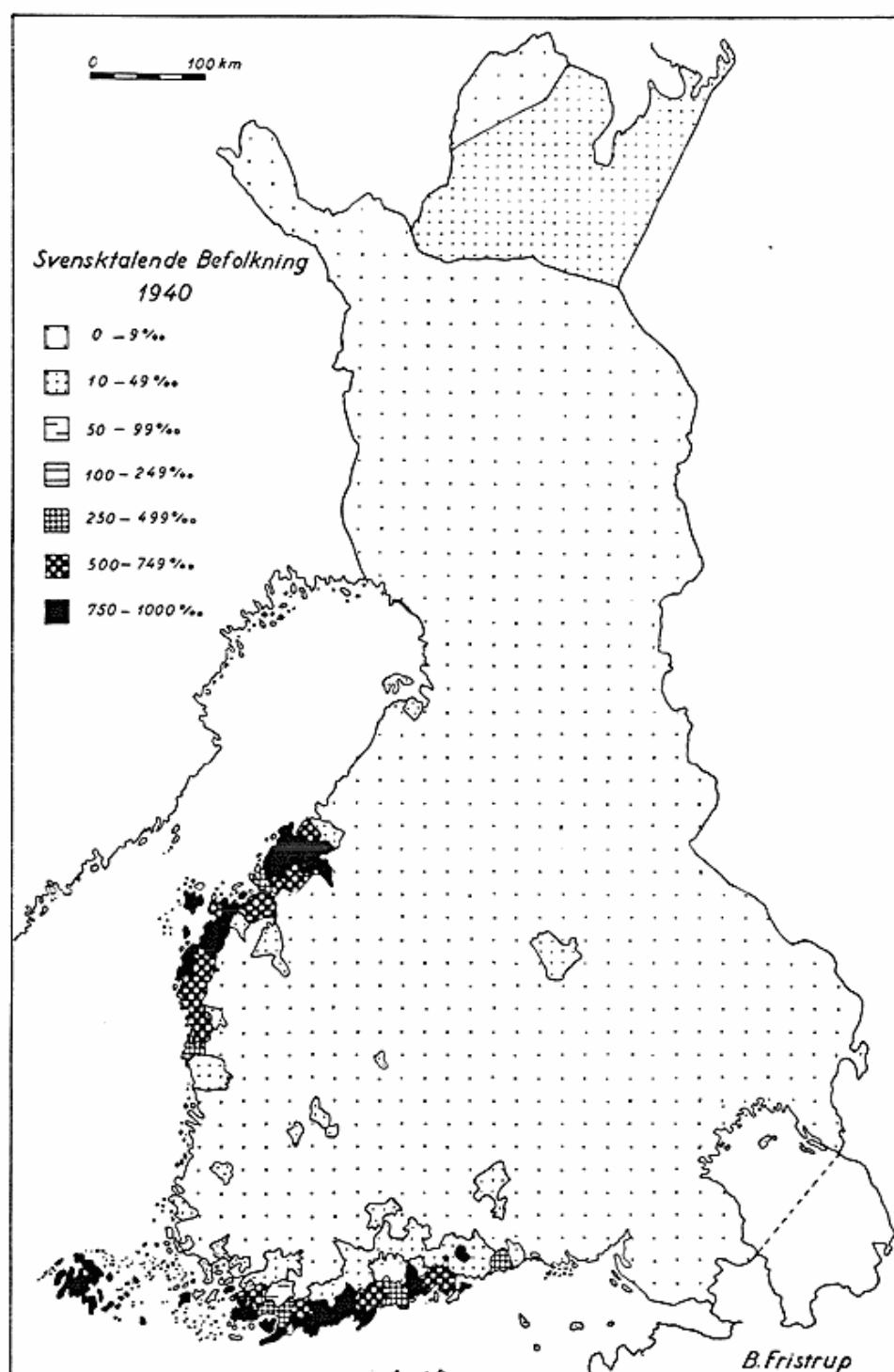

Fig. 6. Den svensktalende befolkning i promille af den samlede befolkning. 1940.
The Swedish population in promille of the total population 1940.

Hovedparten af Finlands befolkning er finskfinner, 90,0 % af den nærværende befolkning taler finsk, og kun 9,5 % er svensktalende. S sammensætningen af befolkningen i 1940 fremgår af nedenstående oversigt:

	bybefolkning		landboere		hele Finland	
Finsk	715 215	82,9 %	2 612 319	92,2 %	3 327 534	90,0 %
Svensk	138 952	16,1 %	215 033	7,6 %	353 985	9,5 %
Russisk	4 615	0,5 %	2 595	0,1 %	7 210	0,2 %
Lappisk			2 345	0,1 %	2 345	0,1 %
Andre sprog	3 848	0,4 %	575	0,1 %	4 443	0,2 %

Den svensktalende folkestammes geografiske udbredelse fremgår af fig. 6, som angiver den svensktalende befolkning i promille af den samlede befolkning. Det vil ses, at svenskfinnerne fortrinsvis er knyttet til kystegnene i det sydlige Finland og ved Vaasa (Vasa), samt på Ålandsøerne; i alle andre egne af Finland er det svenske element forsvindende i sammenligning med finskfinnerne. Rene svenske bygder træffes kun omkring Nykarleby, ved Vasa og på Ålandsøerne. Svenskfinnerne er fortrinsvis knyttet til byerne og træffes ikke så udbredt i landkommunerne, undtagen i de rene svenskfinske områder; som følge heraf træffes svensk også i byer udenfor det egentlige svenske område.

Sprogkampen i Finland har i årene op til krigen været præget af finskfinnernes stærke vækst i sammenligning med svenskfinnerne, og den procentvise andel af svenskfinnerne i den samlede finske befolkning har været stadig dalende. Dette gælder også for Ålandsøerne, som ellers er et af de mest udprægede svenskfinske områder i Finland. Krigen og efterkrigstidens vanskelige politiske og økonomiske forhold har samlet det finske folk om løsningen af de øjeblikkelige problemer, og de sproglige divergenser er derfor trådt i baggrunden. Krigen har dog på mange måder været til skade for svenskfinnerne, idet de ændrede politiske forhold som følge af det militære nederlag i særlig grad har ramt en række fremstående svenskfinske personer. Evakueringerne har ligeledes medført en ændring. Både fra svensk og fra finsk side har man haft opmærksomheden henvendt derpå, og for at undgå en sprogkamp enedes man derfor om at hindre, at karelernes indkvartering forandrede den sproglige fordeling af kommunernes befolkning med over 2 %. Dette kunne ikke gennemføres i første omgang, hvor det blot gjaldt om at flytte karelerne. Men efter at forholdene er blevet stabiliseret, må loven nu betragtes som overholdt. En sådan stærk indkvartering

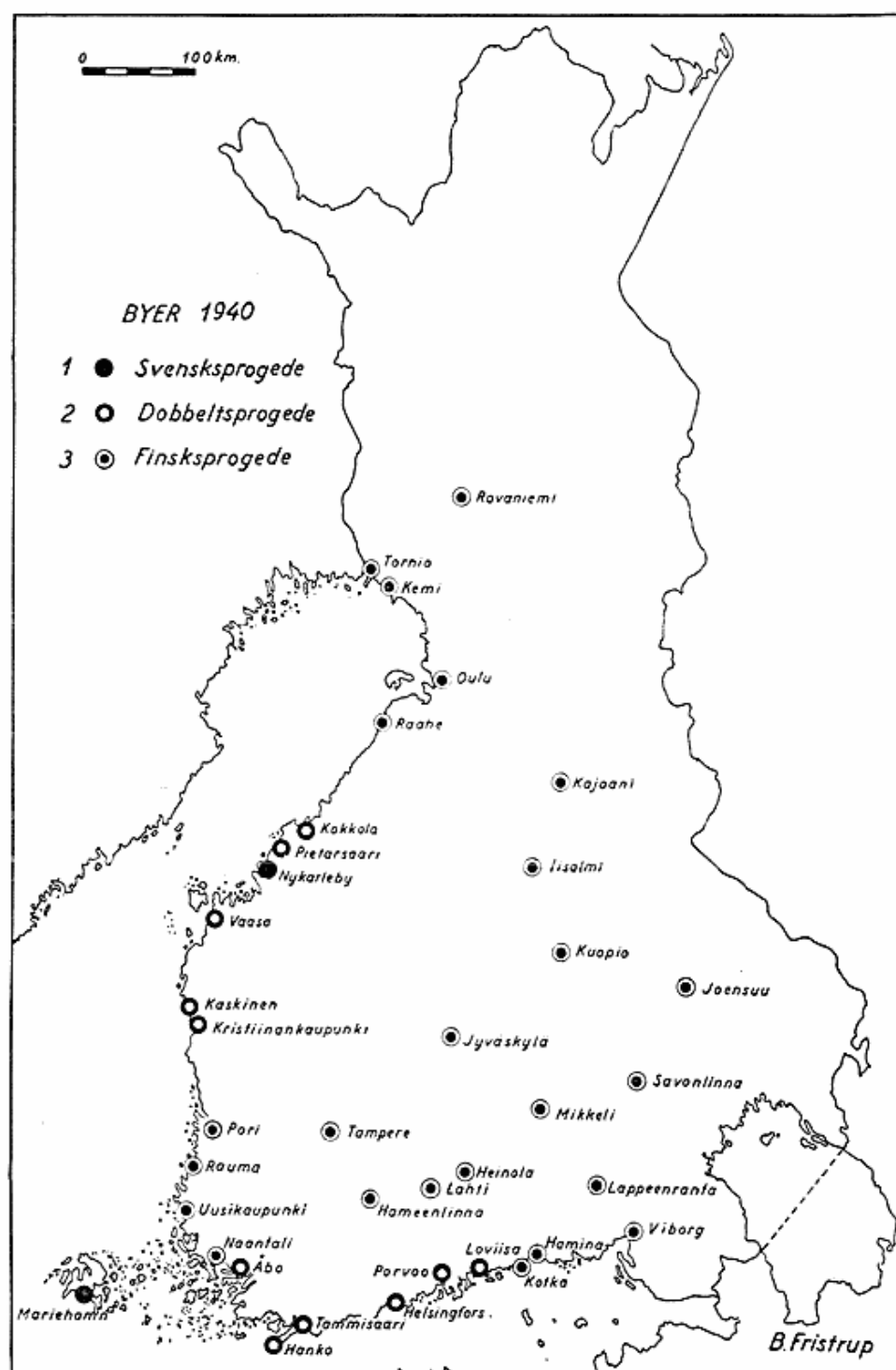

Fig. 7. Byernes sproglige forhold 1940.

The language of the Finnish towns, 1: Swedish, 2: both Swedish and Finnish, 3: Finnish.

af finsktalende kareler i de finske kommuner kan dog ikke i det lange løb forblive uden konsekvenser for svenskfinnerne. De svenskfinske bygder vil ikke komme til at modtage nogen større indkvartering af kareler og evakueringen af svenskfinnerne fra Porkkala er af ringe omfang. De svenske bygder vil derfor på langt sigt komme til at ligge med en relativ ringe befolkningstæthed omgivet af tætbefolkede finskfinske bygder. De svenske områder vil derfor let tiltrække en kommende finskfinsk ekspansion, så meget mere som fødselshyppigheden i de svenskfinske bygder gennemgående er lavere end de østfinske flygtninges.

Finlands lappisktalende element træffes især i kommunerne: Utsjoki, Enontekiö. Inari og Petsamo, i alle andre kommuner er antallet af lappisktalende ubetydeligt. Der er dog her kun taget hensyn til det rent sproglige og dækker ikke disse folks kulturer. Antallet af nomadelapper er stærkt dalende, og før krigen ernærede en væsentlig del af de lappisktalende i Petsamo sig ved fiskeri, og forskellige former for halvnomadisme. Det er allerede i det foregående nævnt, at lapperne har mistet en stor del af deres hjerde, og de har kun i ringe grad modtaget erstatning for de mistede dyr og ejendele. Indsamlinger har i udlandet været iværksat for at hjælpe skoltlapperne. Grænseændringerne har i særlig grad ramt lapperne, fordi det har været yderst vanskeligt at finde nye græsningsgange for renhjordene. Ved afståelsen af Petsamo-området blev befolkningen evakueret. Enkelte af de ældre lapper skal dog være blevet tilbage, medens de unge lapper, som har deltaget aktivt på finsk side, alle har søgt tilflugt indenfor det nuværende finske territorium. I følge meddelelse fra dr. T. I. Itkonen skal der nu findes ca. 2 000 lapper, deraf ca. 200 i Enontekiö, 926 i Utsjoki, 838 i Inari, ca. 100 i Sodankylä og ca. 400 skoltlapper, som nu er evakueret til det sydlige Inari. Ca. 10 % af dem er nomader, de fleste af disse træffes i Enontekiö. Ligesom i det øvrige Skandinavien er lapnomadismen hårdt trængt og formindskes mere og mere.

Landbruget.

Landbruget er Finlands vigtigste erhverv; i 1940 levede 51,5 % af befolkningen af landbrug og skovbrug. Gårdene ligger spredt, omgivet af deres jorde, der findes kun få landsbyer, og de finske gårde er gennemgående små. I 1941 var gennemsnitsstørrelsen 7,1 ha, og siden da er størrelsen blevet endnu mindre; 86 % af landejendommene i 1941 var under 15 ha. Det finske landbrug er derfor i udpræget grad baseret på ejerens eget arbejde, og af den

landbrugsbeskæftigede befolkning er kun 28 % egentlige landarbejdere.

Krigen ramte det finske landbrug hårdt, dels ved manglen på arbejdskraft og dels gennem ødelæggelsen af jorden som følge af mangel på gødningsstoffer og ved vanrøgt. Landbrugets levnedsmiddelproduktion er efter krigen vigtigere end nogensinde, og fra statens side er der truffet vidtgående forholdsregler for at hjælpe landbruget. Efter krigen modtog landbruget atter et tilskud af arbejdskraft, men langt fra tilstrækkeligt, da også genopbygningen beskæftiger store arbejdsstyrker. Efter krigen er der sket en betydelig forøgelse af levnedsmiddelproduktionen, en forøgelse, der i nogen grad opvejer tabet af de vigtigste karelske landbrugsområder. Samtidig er der sket en nyrydning og nyopdyrkning af jorden til brug for de karelske evakuerede. I perioden 1944—49 er ca. 100 000 ha skov og græsland ryddet og opdyrket.

Udnyttelsen af Finlands areal fremgår af følgende tabel:

	1939	1945	1949
Hvede	136 200 ha	138 600 ha	199 200 ha
Rug	218 000 -	149 200 -	145 400 -
Havre og blandsæd	483 600 -	313 800 -	443 400 -
Bælgplanter	12 800 -	12 000 -	10 300 -
Græs	1 381 500 -	1 346 100 -	1 269 100 -
Kartofler	90 200 -	69 600 -	86 800 -
Rodfrugter	26 300 -	20 800 -	31 500 -
Brakmark	135 600 -	144 100 -	108 100 -
Andre afgrøder	28 200 -	26 900 -	39 200 -
Ialt	2 631 400 -	2 358 000 -	2 456 600 -

Det fremgår heraf, at Finlands samlede landbrugsareal i 1949 kun er 1 748 000 ha mindre end i 1939. Iøvrigt ses det, at hvedeavlens er gået stærkt frem, medens byg og rug er gået tilbage. Det er en udvikling, som allerede var i gang i 1930-erne, men er fortsat i øget tempo under og efter krigen. Finlands landbrug er blevet mere intensivt som følge af øget oplysning og valget af bedre sorter. Det finske landbrug lider dog stadig hårdt under manglende mekaniske hjælpemidler. Finlands jorde er gennemgående sure og stærkt kalktrængende. Kunstgødning anvendes derfor i stadig stigende grad. Allerede i 1922 oprettedes en fosfatkunstgødningsfabrik i Kotka, og efter sidste krig er nye fabrikker oprettet i Kokkola (Gamla Karleby) (1945) og i Harjavalta (1949). Dræningen af de finske jorde er

stort problem, kun 5 % af jordene er drænet, og grundet manglen på arbejdskraft forfaldt dræningen under krigen og er kun delvis genoprettet.

Hostudbytter.

	1936—40		1940—44		1947—49	
	kg. pr. ha.	mil. kg.	kg. pr. ha.	mil. kg.	kg. pr. ha.	mil. kg.
Vinterhvede	2 000	52,0	1 343	19,4	1 677	28,5
Vårhvede	1 742	157,8	1 266	151,5	1 395	221,4
Rug	1 518	353,4	1 777	209,3	1 327	200,3
Byg	1 546	189,2	1 184	146,0	1 394	183,5
Havre	1 638	753,4	1 238	468,7	1 412	568,8
Kartofler	15 308	1 337,0	12 749	974,7	14 600	1 370,6

Græsgange udgør over 50 % af hele arealet, men leverer kun 30—35 % af totalafgrøden udregnet i foderenheder. Husdyrholdet er betydeligt i Finland. Det blev stærkt decimeret under krigen, men er nu på vej op til førkrigsniveauet igen. I 1939 fandtes 1 378 000 malkekøer med en gennemsnitlig produktion af 1 925 kg mælk pr. ko i 1949 fandtes 1 028 000 malkekøer med en gennemsnitsproduktion af 1 900 kg mælk pr. ko. Det vil heraf fremgå, at der er sket en forringelse af mælkeproduktionen som følge af ugunstige ernæringsforhold. Svineholdet androg i 1939 66 000 og i 1948 68 000 svin, og der produceredes 55—60 mill. kg flæsk årlig. Under krigen sank flæskeproduktionen til ca. halvdelen og er nu igen oppe på over 60 mill. kg. Høneholdet er ligeledes omtrent af samme størrelse som før krigen, i 1939 fandtes 2,8 mill. høns og i 1949 2,7 mill. Fåreavlen blomstrede op under krigen, men er nu atter for nedadgående, hvorimod hesteholdet er praktisk talt uændret: 1939 fandtes 312 000, heste og i 1949 fandtes 308 000 heste.

Industri.

Finlands industri voksede stærkt i 1930-erne og kulminerede i 1937 både i værdi og mængde. Stormagternes krigserklæring i sept. 1939 satte sig straks stærke spor; de vigtigste eksportartikler: træ, træmasse og papir blev erklæret for kontrabande, og handelsruterne gennem Østersøen blev spærret, så Finland mistede sit vesteuropæiske marked.

Ved udbrudet af vinterkrigen i dec. 1939 måtte Finlands industri stilles om til krigsproduktion. Eksportindustrierne blev skåret ned, og forsyningerne til den finske hær fremmedes af al kraft. Medens træ- og celluloseindustrien i 1940 kun udgjorde en trediedel af pro-

duktionen i 1938, så steg industrien, som forsynede hjemmemarkedet og hæren med 53 % fra 1938 til 1944. Det blev særlig maskin- og metalindustrien, som nød godt af krigsleverancerne, og disse industrigrenes produktionskapacitet blev stærkt forøget gennem anskaffelsen af nye maskiner og ved rationalisering. Finlands isolerede stilling bevirkede en meget følelig råstofmangel, der stillede sig hindrende i vejen for mange produktionsgrene, og en omfattende fremstilling af erstatningsvarer trådte i stedet. Indkaldelserne til hæren ramte industrien hårdt, selv om man i videst mulig udstrækning erstattede den mandlige arbejdskraft med kvinder. I 1938 beskæftigede industrien 214 400 arbejdere og i 1940 kun 175 600, arbejdsstyrken steg kun langsomt i de følgende år. Nedgangen ramte særlig træindustrien, der i 1940 beskæftigede 28 800 arbejdere mod 53 400 i 1938. Transportvanskelighederne ramte også industrien hårdt og ramte særlig træindustrien med de lange transportveje og tunge råstoffer. Transportvanskelighederne skyldtes først og fremmest de finske jernbaners manglende kapacitet til at klare både militære og civile transporter, og de fleste biler var beslaglagt af militæret, hvortil kom en meget følelig mangel på dæk og reservedele til udskiftning af de slidte motorer.

Betragtes de enkelte industrigrene, ses det hurtigt, at for alle luksusvarer standsede produktionen, medens nyttevarerne gik frem. Dette gælder således for porcelæns- og keramikindustrien, hvor de kunstneriske fremstillinger praktisk talt indstilledes, medens produktionen af vinduesglas øgedes og var tilstrækkelig til at klare efterspørgselen. Produktionen af cement og mursten led hårdt under manglen på arbejdskraft og kul og kunne ikke holde trit med forbruget deraf. Tekstilindustrien var før krigen baseret på import, uld- og hørindustrien fik normalt 70 % af forbruget ved import. Bomuldsindustriens sidste forsyninger kom ind over Petsamo i 1941, medens uldindustrien søgte at stimulere den hjemlige uldproduktion og iøvrigt klarede sig ved at kradse gamle klude op. Lærredsindustrien fik små forsyninger af tysk hør og hamp. Det samlede forbrug af tekstilstoffer androg før krigen ca. 29 000 t årlig, hvoraf 10 % var af indenlandsk oprindelse, og råstoffer til tekstilindustrien samt tekstilvarer androg i 1939 ca. 12 % af den samlede finske import. Efter 1941 vandt erstatningsprodukterne stadig mere og mere indpas, medens bomuldsindustrien helt standsede. Allerede før sidste verdenskrig havde Finland eksperimenteret med kunstfibre, og i 1938 anlagdes en celuldsfabrik i Kuito; denne fik kun begrænset betydning, da den lå i den afståede del af Karelen.

I 1942 anlagdes en ny fabrik i Valkeokoski, der nu har en årlig produktion af ca. 3 000 t og i Kokkola (Gamla Karleby) findes en kunstsilkefabrik med en årlig produktion af omkring 2 000 t. Finland er således ved at være selvforsynende med disse produkter. Under krigen var denne produktion dog langt fra tilstrækkelig, og en omfattende erstatningsproduktion af præpareret papir trådte i stedet. Dette papir brugtes til næsten alt, lige fra gardiner og sengetøj til skotøj og beklædning. Læderindustrien importerede normalt 11 800 t huder og rådede ikke over lagre af betydning ved krigsudbrudet. Lædermanglen begyndte dog først at gøre sig gældende i 1943, idet nedslagtningen af det karelske kvæg bevirkede en betydelig nedgang af huder på hjemmemarkedet. Men efter 1943 gør lædermanglen, særlig til fodtøj, sig meget alvorligt gældende.

Den finske industri ændrede således karakter under krigen. Afståelsen af Karelen ramte i særlig grad eksportindustrierne indenfor træmasse og cellulose, men også vigtige anlæg indenfor levnedsmiddelindustrien gik tabt. Bortset fra afståelserne blev den finske industri ikke ødelagt, og metal- og maskinindustrien gik endog meget stærkt frem. Med den foretagne rationalisering og anskaffelse af nye maskiner var Finlands industrikapacitet vokset under krigen, og industrien stod derfor vel rustet overfor efterkrigstidens problemer.

Ved fredsslutningen måtte Finland erlægge en skadeserstatning til Sovjetunionen på 300 millioner USA-dollars leveret i varer og beregnet efter prisniveauet 1938 med et tillæg af 10—15 %. Erstatningen skulle betales i perioden 19/9 1944—19/9 1950 med 50 millioner årlig; ved forhandlinger 1945 blev betalingsterminen dog udskudt til 19/9 1952 med en årlig vareleverance af ca. 35,5 mill. \$. I fri handel er disse varer langt mere værd som følge af den stærke prisstigning på det frie marked. Herud over måtte Finland forpligte sig til at tilbagelevere alle bortfjernede varer fra russisk område. Dette var naturligvis umuligt, og varerne måtte erstattes af andre varer, som indtil maj 1946 havde en værdi af 6 mill. USA-\$ i fri handel, efter maj 1946 frafaldt russerne dette krav. Erstatningerne bliver erlagt i råvarer og industrivarer, og den finske industri har derfor haft brug for hele sin kapacitet og er yderligere vokset stærkt i årene efter krigsafslutningen. Dette gælder særlig metal- og maskinindustrien. Råstofferne til denne metalindustri er i udstrakt grad finske, og den finske minevirksomhed er vokset meget stærkt. I 1949 blev der ved Outukumpu og nærliggende miner brudt 179 047 t svovlkis, 5 110 t zinkkoncentrat, 100 t arsenikkon-

centrat, 262 t blykoncentrat og 30 t wolfram samt 18 183 t kobber, 356 kg guld og 5 226 kg sølv, desuden blev der i Lapland udvasket 20 kg guld (produktionen her er af ganske ny dato) og andetsteds udvandt 99 kg guld og 97 kg kobber. Finland er således selvforsynende med kobber og har også en lille eksport deraf, medens det kun kan producere en del af jernforbruget. Den finske maskin- og metalindustri er næsten fordoblet, i 1938 beskæftigede den 44 800 mand, i 1948 beskæftigedes 84 000 arbejdere. Taget som helhed beskæftigede industrien i 1947 249 936 arbejdere fordelt på 5 999 fabriksvirksomheder. Krigsskadeleverancerne til Sovjetunionen androg i 1947 skibe til en værdi af 5 163 mill. mk., maskiner for 4 941 mill. mk., jern og stål for 603 mill. mk., elektriske anlæg for 600 mill. mk., jernbanemateriel for 546 mill. mk., motorfartøjer for 216 mill. mk. og andre varer for ialt 157 mill. mk., den samlede krigsskadeleverance androg således 12 226 mill. mk. Finland har i dag en stærkt voksende industrikapacitet, der ved krigsleverancerne ophør dels vil kunne forsyne en væsentlig del af det finske hjemmemarked og dels vil søge at finde nye eksportmarkeder for sine varer.

Handel og søfart.

Finlands handel var i årene før den 2. verdenskrig udpræget vestlig orienteret med hovedvægten lagt på handelen med Storbritannien, USA og Tyskland, medens handel med Sovjetunionen var af ringe betydning. Under krigen var Finland afskåret fra sine normale handelsforbindelser. Ruterne gennem Østersøen var spærret, og en i 1941 oprettet skibsrute fra Petsamo fik kun kort levetid. Ved udbrudet af den finsk-russiske krig blev Finland henvist til handel med Østersø-området, der normalt kun aftog ca. $\frac{1}{4}$ af Finlands eksport og leverede hen imod halvdelen af importen. Af disse lande var Tyskland og Sverige de vigtigste med henholdsvis 20,8 % og 12,9 % af den samlede import i 1938 og 14,8 % og 4,8 % af den samlede eksport 1938. Efter afslutningen af den 2. finsk-russiske krig må Finlands handel tilpasses de ændrede politiske forhold. Ligesom før 1920 er Finland nu tvunget til at basere væsentlige dele af sin handel og industri på det russiske marked, medens Tysklandshandelen er uden betydning. Krigserstatningerne til Sovjetunionen og den stærkt øgede finske maskinindustri har bevirket en meget væsentlig omlægning af den finske eksport; medens i 1938 træ- og papirvarer udgjorde 82 %, dyriske levnedsmidler 8 % og andre varer 10 %, så androg træ- og papirvarer i

1948 74 % af eksporten, maskiner og metalvarer 19 % og andre varer 7 %. Finlands udenrigshandel 1949 vil fremgå af nedenstående tabel:

	Import 1949	export 1949
Storbritannien	14 668 mill. mk.	17 846 mill. mk.
Sovjetunionen	7 546 —	10 010 —
Nederlandene	5 988 —	4 616 —
USA	5 079 —	4 958 —
Frankrig	6 364 —	3 054 —
Danmark	4 013 —	4 375 —
Sverige	4 376 —	2 689 —
Belgien—Luxembourg	3 287 —	2 728 —
Argentina	3 472 —	2 017 —
Polen	3 201 —	1 502 —

Det ses heraf, at Storbritannien stadig er Finlands vigtigste handelsforbindelse, men Sovjetunionen er nu rykket op på 2den-pladsen. Finlands frie eksport til Sovjetunionen omfatter særlig træ og papir, i 1949 eksporteredes ialt for 65 606 mill. mk., heraf udgjorde træ og trævarer 31 046 mil. mk., papir og pap 26 713 mill. mk., dyriske levnedsmidler 1 590 mill. mk. og andre varer ialt 6 257 mk.

Jævnside med udviklingen af Finlands udenrigshandel efter krigen er der sket en meget betydelig udvidelse af den finske handelsflåde. Ved udbrudet af den 2den verdenskrig bestod den finske handelsflåde af 861 skibe på ialt 669 400 t; heraf mistede Finland som følge af afståelserne til Sovjetunionen og krigssænkningerne 62 %, og handelsflåden udgjorde aug. 1945 kun 471 skibe på 257 176 t. Det vil heraf fremgå, at skibsfarten rantes hårdere end noget andet erhverv af krigen. Den resterende finske handelsflåde bestod for en væsentlig del af gamle skibe, der var stærkt forældede og stærkt slidte. Der blev efter krigen gjort de største anstrengelser for at bringe flåden på fode igen. Dette har kun delvis kunnet gennemføres, idet de finske skibsværfter er optaget af krigsleverancerne til Sovjetunionen og derfor kun i begrænset omfang har kunnet bygge til hjemmemarkedet. Det er dog lykkedes at bringe flåden op til 653 skibe på ialt 519 998 t i 1949. Med udviklingen af den finske udenrigshandel er også flådens transporter vokset meget stærkt; medens den finske flåde i 1945 transportererede 17 mill. t, transporteredes i 1946 46 mill. t, i 1947 75 mill. t, og i 1948 endog 86 mill. t. Således at 69 % af Finlands import og 38.5 % af eksporten transporteredes på Finlands egne skibe.

SUMMARY

When peace was declared between Finland and USSR Finland had to give over to USSR the Karelia, Salla-Kuusamo, Petsamo and Porkkala, all with a total area of 43 680 km² or 13,4 % of the total area in 1939. The population of this area was 470 300 or 12 % of the total Finnish population. Before the surrender the area was evacuated of population and livestock. The placing of these refugees within the frontier of Finland to day has been one of the most serious problems of Finland after the war.

Of the surrendered area the Karelia is the most important. The Karelia is an old border-land between Finland and Russia, and the possession of Viipuri (Viborg) is a national symbol of great importance to Finland. The Karelia produced 10 % of the crop and 10 % of the livestock. In the Karelia existed 10 % of the Finnish forest-area, but the forest here was one of the most valuable and best woodproducing forests in Finland. 20 % of the Finnish water power was produced in the Karelia, and 40 % of the freshwaterfishing was carried out in the Karelian lakes and 29 % of the saltwaterfishing. The Karelian industry was especially based on foreign export market, and the Karelia produced 25—26 % of the sulphate- and sulphitecellulose. The surrender of Porkkala is exclusively of strategic importance. Petsamo included the only Finnish icefree port Liinahameri and the nickel-mines at Kolospoki.

The war-destructions in South and West Finland are insignificant, but in North Finland the German army ruined the country and 19 000 houses were destructed. In several parishes 75—95 % of the buildings were destructed and the population lost most part of their property. In the area all the roads, the bridges and the railroads were destructed. Now this area is rebuilt.

According to the laws the evacuated population from the surrendered areas can make a claim for new land to replace the lost possessions. Besides these persons also the active soldiers and the widows after these soldiers has a right to claim land. The distribution of land amounted to 1949 1 708 000 ha, and the land was partly expropriated from the private owners and partly reclaimed.

The total losses of the war are 80 000 dead and 40 000 disabled soldiers, 1 931 civilians were killed. During the war the birthrate increased very greatly, and the increasing was especially great in the towns. The maximum of birthrate is found in South and Southwest Finland. The total Finnish population increased during the war from 3 887 217 to 3 947 703 in 1944.

In Finland the Finnish and Swedish languages have equal rights. 90 % of the population is Finnish and 9,5 % Swedish. Besides these are 2 345 Lapps (0,1 %), most of these living in Utsjoki and Inari.

The Finnish agriculture suffered very much from the scarcity of labour and artificial manure, and the drainage decayed. After the war the growing of wheat is increasing while the barley and the rye are decreasing. The livestock is now nearly the same as before the war, but the production of milk is rather insignificant on account of the lack of feed.

The Finnish industry has developed very quickly during the war and especially after the war, where the war reparations to USSR have occupied a very great part of the industrial capacity. This especially applies to the metal and machinery industry and the shipyards.

Before the war the Finnish foreign trade was especially orientated against West and the trade with USSR was absolutely insignificant. After the war Great Britain and USSR are the most important trading partners to Finland. While in 1938 82 % of the Finnish export was wood and paper and 8 % animal food, so was in 1948 only 74 % of the export wood and paper; but machines and metal goods amounted 19 % of the total export.

On account of the war and the peace conclusion Finland lost 62 % of the Finnish mercantile marine and in 1945 Finland only had 471 ships of 257 176 t. An extensive reconstruction has taken place and in 1949 the Finnish marine was 653 ships or 519 998 t.
